

Pullapää – Rohuküla rada

1. Seeneplats on Paralepa liikumisradadele jääv plats, kuhu inimesed kogunevad. Sellelt platsilt saavad alguse ka liikumisüritused.

Küsimus: Liikumisradade tahvli ees seistes näed, kui palju kilomeetreid näitab Rohukülasse. Kirjuta see number.

Vastus: 4 km

2. Haapsalu ümbruskonnas on palju rändrahn. Kõik need on koos mandriliustikuga Skandinaaviast siia rännanud üle 10 000 aasta tagasi. Kõige tuntum on rändrahn, mis asub Paralepa metsas, Haapsalu-Ungru tee ääres (kõrgus 1,9 m). Legendi järgi olevat Vene keiser Peeter I, kes 1715. a. Haapsalus käis, külastanud Ungru krahvi. Tagasiteel riivanud tõld teeäärset rahnu ja ratas veerenud alt ära. Nii pidi keiser kivil istuma ja ootama kuni kutsar tõlla jälle korda teeb. Selle sündmuse põhjal hakanud rahvas rahnu Peetri kiviks nimetama.

Küsimus: Kelle nimi on Peetri kivile sisse kraabitud? (Vastuse leiad 10 m raadiusest)

Vastus: Jurgen Ungern.Stenberg

3. Ungru kivisild on 19. sajandi algul üle Ungru jõe rajatud paekivist laotud võlvidega kivisild Haapsalu – Ungru maanteel.

Küsimus: Mitu kaart on sellel sillal?

Vastus: 2 kaart

4. Paralepa ülemine tuletorn on 1934. aastal ehitatud musta-valgetriibulise raudteebeetoonitorn, mille kõrgus jalamist on 34 meetrit ja tule kõrgus merepinnast on 38 meetrit. Valge tuli põleb pimedal ajal aastaringselt, see on näha 8 meremiili kaugusele. Tuletorn moodustab sihi Paralepa alumise tuletorniga. Märkide vahekaugus on 802 m.

Küsimus: Mitu klaasiga akent on tuletornil?

Vastus: 12

5. Pullapääs asub Vene keisri Aleksander III (eluaastad 1845-1894) mälestuseks püstitatud monument. Mälestussammas püstitati peale keisri surma Eestimaa piirivalvebrigaadi ülema kindralmajor vürst Jengalõtševi eestvõtmisel keisri mälestuseks, kes oli Haapsalut külastades armastanud Pullapääs käia. Kolme kullatud sibulkupliga vasalemma marmorist vene-bütsantsi stiilis mälestussammas avati 25. jaanuaril 1896. Selle esiküljel olevas süvendis oli metallist reljeef, mis kujutas keisrit

lõkettule ääres kartuleid küpsetamas, selle ees latern. Reljeefist allpool paiknes selgitava kirjaga tahvel. Mälestussammast lõhuti 1917. aasta revolutsiooni käigus ja see jäi hiljem hoolduseta. Tänapäevani on säilinud samba põhiosa.

Küsimus: Mitu kuuliauku on mälestussamba tagaküljel?

Vastus: 8

6. Pullapää radarimägi. Pullapääle rajati 1968. aastal asus õhukaitse süsteemi raadiolokatsiooni väeosa ehk radarijaam. Seda meenutab tänini Pullapää tee ääres, mere kaldal kõrguv mäekuplit meenutav angaar, millelt avaneb kaunis vaade Haapsalule. Nõukogude ajal rajatud angaari tipus asus radar.

Küsimus: Mitu kruvi on maasse pandud posti sees?

Vastus: 1

7. Pullapää pank - 200 m pikk järsk paekallas, kus paljandub 0,5-3 m Juuru lademe Tamsalu kihistu krinoiidlubjakive. Siin asub üks parematest Juuru lademe paljanditest Läänemaal. Paljandid on tugevasti sammaldunud, kaunid. Paekalda astangu vertikaalse osa ees nõlval on väga suuri paepanku (pindalag kuni 10 m²), mis on astangust lahti murdunud. Nende all on metsloomade urge. Astangu jalamil leidub kuni 3 m läbimõõduga rändrahn. Üks neist meenutab suurt kaussi. Paekalda ümbruses kasvab loomännik, mis on haruldane metsatüüp.

Küsimus: Mis on kirjutatud väikesele sildile Pullapää pangal?

Vastus: Pullapää pank e klindimägi

8. Rohuküla vana elektrijaam. Praeguseks võsasse kasvanud tsaariaegse (1915-17, I Maailmasõda) sõjasadama juurde kuulunud elektrijaam on varemetes. Kõik hooned, sh. ka elektrijaam, olid uhkes neoklassitsistlikus laadis, seetõttu ka meenutab see vare tugevasti kirikut. Ehitised valdavalt õhiti 1917, osa aga ei saanudki kunagi valmis.

Küsimus: Mitu kaarakent on alles varemetel?

Vastus: 2 kaarakent

9. Haapsalu-Rohuküla maantee ääres on maalilised Ungru lossi varemed. See on kõige suurejoonelisem uusbarokne härrastemaja Eestis, mis kahjuks päris valmis ei saanud kunagi. Loss sai 1899. a. katuse alla, kuid rahapuudusel jäi ehitus seisma. 1920/1930. aastatel oli lossi torn külastajaile avatud. Muud mõistlikku rakendust hiigelehitisele ei leitud. 1939. a. nn baaside lepinguga sai loss naabriks Nõukogude Liidu sõjaväelennuvälja. 1960. aastatel asus N. Liidu sõjavägi lennuvälja laiendama ja Ungru loss jäi okastraataia taha keelutsooni. Laguneva lossi kivi- ja katusematerjali kasutati lennuvälja rajatiste ehituseks. Õnneks suur osa hoone kehast ja kaunistest

baroksetest otsaseintest säilis.

Küsimus: Mitu suurt kivi on Ungru lossimurul?

Vastus 4

10. Paralepa alumine tule torn on 1934. aastal ehitatud valge raudbetoontorn, mille kõrgus jalamist on 16 meetrit ja tule kõrgus merepinnast on 15 meetrit. Valge tuli põleb pimedal ajal aastaringselt, see on näha 7 meremiili kaugusele. Tule torn moodustab sihi Paralepa ülemise tule torniga.

Küsimus: Mis firma lukk on tule torni uksele?

Vastus: ASSA RUKO 2

11. Rohuküla sadama endine miiniladu on hetkel eravaldus. Asub Rohuküla sadama juures.

Küsimus: Mis nimega turvafirma silt on endise miinilao väraval?

Vastus: GSM valve

12. Nõmme küla metsa rajati 1969. aastal õhutorjevägede raketibaas. Käesolevaks ajaks meenutavad kesktegevuskaugusega seniitraketikompleksi ja samas asunud tuumalõhkepeade hoidlat metsas mitmel pool asuvad lagunevad asfaltplatsid ja hoonete rusud.

Küsimus: Tee pilt raketibaasi eest raketishahti poole ja saada see etteantud aadressile.